

Ārlietu komiteja

2022/2142(INI)

22.3.2023

ATZINUMS

Sniegusi Ārlietu komiteja

Konstitucionālo jautājumu komitejai

par ES Līgumos paredzēto pārejas klauzulu īstenošanu
(2022/2142(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Tineke Strik*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Ārlietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Konstitucionālo jautājumu komiteju rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

- A. tā kā arvien lielāks skaits draudu, tostarp Krievijas agresīvais karš pret Ukrainu, pastāvīgais autoritārisma pieaugums pasaulē, Ķīnas Tautas Republikas uzstājīgā ārpolitika, ārkārtas situācija klimata jomā un Covid-19 pandēmijas ietekme, būtiski maina tuvāko ES ģeopolitisko vidi un prasa īstenot stingrāku un saskaņotāku rīcību starptautiskā mērogā; tā kā, ņemot vērā iespējamo Savienības paplašināšanos nākotnē, aizvien svarīgāk kļūst veikt iekšējās reformas un atcelt vienprātību; tā kā pašreizējā *de facto* prasība pēc vienprātības balsojuma Padomē visos jautājumos, kas ir Līguma par Eiropas Savienību (LES) V sadaļas darbības jomā, ir viens no galvenajiem ES trūkumiem, kas ietekmē tās spēju rīkoties un padara to nepiemērotu daudzu mūsdienu problēmu risināšanai; tā kā tādēļ ES lēmumu pieņemšanas reformai vajadzētu būt dalībvalstu prioritātei, lai nodrošinātu, ka ES var ātrāk reaģēt jaunu un agrāk nepieredzētu uzdevumu risināšanā;
- B. tā kā jo īpaši LES 48. panta 7. punktā un 31. panta 3. punktā paredzētais ātras, efektīvas un iedarbīgas ārpolitikas un drošības un aizsardzības politikas rīcības potenciāls vēl nav pilnībā izmantots, jo dalībvalstīm trūkst vienotas izpratnes par apdraudējumu, stratēģiskas sadarbības kultūras un politiskās gribas;
- C. tā kā pārejas klauzulas, ko iedarbina ar Padomes vai Eiropadomes vienprātīgu balsojumu, varētu izmantot, lai nekavējoties pārietu no vienprātības prasības uz kvalificēta vairākuma balsošanu konkrētās politikas jomās, izņemot lēmumus ar militāru ietekmi vai lēmumus aizsardzības jomā, un tas nekavējoties uzlabotu lēmumu pieņemšanas efektivitāti ES kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā; tā kā šāda rīcība ļautu ES ātrāk un izlēmīgāk reaģēt uz krasajām izmaiņām Eiropas drošības vidē, ko izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu; tā kā kvalificēta vairākuma balsošanas izmantošana varētu arī pasargāt ES no trešo valstu spiediena un “skaldi un valdi” taktikas;
- D. tā kā Konference par Eiropas nākotni ir parādījusi, ka iedzīvotāji vēlas efektīvāku lēmumu pieņemšanu ārpolitikas un drošības politikas jomā, ko var panākt, izmantojot kvalificētu balsu vairākumu, nevis vienprātību;
- E. tā kā Padomes prezidentvalsts Čehija nosūtīja dalībvalstīm vēstuli, kas ietvēra sarakstu ar konkrētām politikas jomām, kurās varētu pāriet uz kvalificēta vairākuma balsošanu;
- F. tā kā Čehijas prezidentvalsts uzskaitīja ārpolitikas un kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) jomā īstenojamās 11 konkrētas darbības, kas saistītas ar LES 24., 27., 28., 29., 37., 39., 41., 42. un 44. pantu;
1. pauzē nožēlu par to, ka pārejas klauzulas nekad nav izmantotas KĀDP jomā, jo dalībvalstīm trūkst politiskās gribas, un ka tas ir pretrunā Parlamenta skaidrajai nostājai šajā jautājumā un iedzīvotāju ieteikumiem, kas pausti Konferencē par Eiropas nākotni kontekstā; uzskata, ka jaunas globālas problēmas un Savienības tuvākā ģeopolitiskā

vide un nestabilitāte drošības jomā, jo īpaši Krievijas agresijas kara pret Ukrainu dēļ, nepārprotami liek ES pieņemt ātrākus un efektīvākus lēmumu pieņemšanas procesus;

2. pauž stingru pārliecību, ka Padomes uz vienprātību balstītais lēmumu pieņemšanas process jautājumos, uz kuriem attiecas LES V sadaļa, ir lielā mērā nepietiekams, lai efektīvi reaģētu uz jaunām starptautiskām problēmām un krīzēm un sekmētu proaktīvu un izlēmīgu ES ārējo rīcību pasaules mērogā; atzīst, ka pārejas klauzulas varētu uzlabot ES lēmumu pieņemšanas efektivitāti, ja tās tiktu aktivizētas; tomēr uzskata, ka pārejas klauzulām ir ievērojami trūkumi, jo to aktivizēšanai ir nepieciešama vienprātība, un tādēļ ir nepieciešamas izmaiņas Līgumā; aicina dalībvalstis izrādīt politisko gribu, lai ar pārejas klauzulu palīdzību ierobežotu vienprātības balsojuma izmantošanu un pārvarētu praksi noteikt veto attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar Savienības ārējo darbību, nolūkā iegūt koncesijas nesaistītās politikas jomās;
3. mudina Padomes Zviedrijas prezidentūru un nākamās prezidentvalstis Spāniju un Beļģiju veikt turpmākus efektīvus pasākumus saistībā ar minēto Padomes Čehijas prezidentūras iniciatīvu un sākt ar to, ka pirmā Padomes sanāksmes darba kārtība pēc šā ziņojuma pieņemšanas tiek papildināta ar pārejas klauzulu izmantošanu noteiktās KĀDP jomās un attiecīgajās Komisijas ārējās darbības jomās, un lemt par to aktivizēšanu nekavējoties un ne vēlāk kā līdz pašreizējā Parlamenta sasaukuma perioda beigām;
4. atgādina, ka LES 48. panta 7. punktā un 31. panta 3. punktā ir ietvertas pārejas klauzulas, kas var padarīt iespējamu pāreju no vienprātības uz kvalificēta vairākuma balsošanu jomās, uz kurām attiecas LES V sadaļa; aicina dalībvalstis bez turpmākas kavēšanās pilnībā izmantot pārejas klauzulas, jo īpaši LES 31. panta 3. punktā ietverto klauzulu, galvenokārt prioritārajās jomās;
5. mudina dalībvalstis turpināt darbu pie vienotas apdraudējuma izpratnes veidošanas un stratēģiskas sadarbības kultūras, kā arī politiskās gribas un prioritārā kārtā pāriet uz kvalificēta vairākuma balsošanu, pieņemot lēmumus noteiktās KĀDP jomās un attiecīgajās Komisijas ārējās darbības jomās, un gada laikā sākt aktivizēt pārejas klauzulas prioritārajās jomās; uzstāj, ka šīs prioritārās jomas ietver visu lēmumu pieņemšanu attiecībā uz Savienības sankciju režīmiem, jo īpaši ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu, kā arī jebkādus pasākumus, kas saistīti ar Krievijas agresijas karu pret Ukrainu, tostarp ierobežojošus pasākumus, palīdzību aizsardzības jomā, finansiālu un ekonomisku atbalstu un pagaidu pasākumus pievienošanās ES procesā; mudina dalībvalstis apsvērt iespēju pāriet uz kvalificēta vairākuma balsošanu par dažiem Padomes lēmumiem, kas attiecas uz KDAP, izņemot LES 42. panta 7. punktā paredzēto savstarpējās aizsardzības klauzulu, un atbilstīgi KDAP izveidot un izvietot militāras misijas, kas nav saistītas ar izpildpilnvarām;
6. mudina Padomi vairāk izmantot LES 31. panta 2. punktā paredzētās elastības iespējas; aicina Eiropadomi izvērtēt iespēju pieņemt lielāku skaitu lēmumu par KĀDP un attiecīgo Komisijas ārējo darbību atbilstīgi Savienības stratēģiskajām interesēm un mērķiem saskaņā ar LES 22. panta 1. punktu gan saistībā ar ES attiecībām ar konkrētu valsti vai reģionu, gan tematiskajiem mērķiem un tādējādi nodrošināt kvalificēta vairākuma balsošanu saskaņā ar LES 31. panta 2. punktu;

7. aicina dalībvalstis attiecīgā gadījumā vairāk izmantot ciešāku sadarbību KĀDP un attiecīgās Komisijas ārējās darbības jomā un apsvērt iespēju pieņemt lēmumus saskaņā ar noteikumiem par kvalificēta vairākuma balsošanu, kas izklāstīti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD 330. pantā un 333. panta 1. punktā);
8. uzstāj, ka jebkāda pārejas klauzulu aktivizēšana un īstenošana attiecībā uz LES V sadaļu nedrīkst ne aizkavēt, ne būt par ieganstu jebkādam politiskās gribas tūkumam veicināt konventa sasaukšanu, aktivizējot LES 48. pantā paredzēto Līgumu pārskatīšanas procedūru, ar mērķi cita starpā paredzēt kvalificēta vairākuma balsošanu par visiem jautājumiem, kas saistīti ar KĀDP un attiecīgajām Komisijas ārējās darbības jomām Līgumos;
9. atkārtoti uzsver, ka ir vajadzīga stingra parlamentārā uzraudzība pār KĀDP, KDAP un Komisijas ārējo darbību, lai nodrošinātu pārskatatbildību un demokrātisko leģitimitāti; aicina Padomi, Komisiju un Eiropas Ārējās darbības dienestu proaktīvi sadarboties ar Parlamentu un informēt to; apņemas uzlabot savu pārraudzības mehānismu efektivitāti, jo īpaši, ja tādējādi var paātrināt lēmumu pieņemšanu Padomē;
10. atkārtoti norāda, ka līdz pārejas klauzulu aktivizēšanai un kvalificēta balsu vairākuma pilnīgai piemērošanai KĀDP un attiecīgajās Komisijas ārējās darbības jomās biežāk būtu jāizmanto konstruktīvas atturēšanās iespēja, kas paredzēta LES 31. pantā, ar mērķi pārvarēt iespējamus strupceļus, ko radījušas dalībvalstis;
11. aicina pārejas klauzulas izmantot arī tajās jomās, kurās atbildība ir uzticēta ES.

**INFORMĀCIJA PAR PIENEMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	22.3.2023
Galīgais balsojums	+ : 48 - : 10 0 : 2
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Alviina Alametsä, Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Włodzimierz Cimoszewicz, Michael Gahler, Kinga Gál, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Sandra Kalniete, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, David Lega, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Lukas Mandl, Pedro Marques, Fulvio Martusciello, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Matjaž Nemeč, Gheorghe-Vlad Nistor, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Manu Pineda, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Jordi Solé, Sergei Stanishev, Tineke Strik, Hermann Tertsch, Dragos Tudorache, Thomas Waitz, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Aizstājeji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Engin Eroglu, Georgios Kyrtos, Sergey Lagodinsky, Erik Marquardt, Pina Picierno, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos, Milan Zver
Aizstājeji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Annika Bruna, Clare Daly, Margarida Marques, Javier Moreno Sánchez

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAĶSTA**

48	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, David Lega, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Lukas Mandl, Fulvio Martusciello, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Gheorghe-Vlad Nistor, Isabel Wiseler-Lima, Javier Zarzalejos, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Engin Eroglu, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk, Dragoș Tudorache, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Dietmar Köster, Margarida Marques, Pedro Marques, Sven Mikser, Javier Moreno Sánchez, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Pina Picierno, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos
Verts/ALE	Alviina Alametsä, François Alfonsi, Sergey Lagodinsky, Erik Marquardt, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Thomas Waitz

10	-
ECR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Annika Bruna, Bernhard Zimniok
NI	Kinga Gál, Kostas Papadakis
PPE	Miriam Lexmann
The Left	Clare Daly, Manu Pineda, Mick Wallace

2	0
S&D	Sergei Stanishev, Elena Yoncheva

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas